

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра логіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана

філософського факультету

Дмитро НЕЛПА

Філософський
факультет

«__»

2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИТОРИКА

для здобувачів освіти

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

10 Природничі науки
102 Хімія
перший бакалаврський
Хімія
вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Семестр	V
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

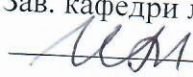
Викладач: *Демірська Інна Олександрівна*, к.філос. н., доцент кафедри логіки

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник: *Демірська Інна Олександрівна*, к.філос. н., доцент кафедри логіки

Затверджено
« 1 » 28 серпня 2022 р.
Зав. кафедри логіки
 (Ірина ХОМЕНКО)

Протокол № 1 від « 28 серпня » 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 31 » серпня 2022 року № 2
Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)
« 31 » 08 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією хімічного факультету

Протокол від « 1 » 7 вересня 2022 року № _____
Голова науково-методичної комісії Олександр РОЇК
« 7 » вересня 2022 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечення стійкої системи знань з теорії та історії риторики, що дозволить розвинути та вдосконалити у студентів мовленнєві вміння та навички; опанувати засоби ефективної переконуючої комунікації, за умов різноманітних ситуацій повсякденного та професійного спілкування; розвинути здібності в галузі ораторського мистецтва, вдосконалити навички створення і виголошення публічних промов. Формування вміння критичного оцінювання публічних промов.

2. Вимоги до навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення курсу логіки студенти мають *знати* основні етапи та характеристики історичного процесу; мати загальне уявлення про логічну культуру мислення та основні вимоги до правильного мислення, про теорію аргументації, основні твори класичної української літератури та зарубіжної літератури.

2. *Вміти* збирати та інтерпретувати інформацію щодо визначення феноменів, явищ або процесів; визначати закономірності та особливості предметів дослідження.

3. *Володіти елементарними навичками* наукового дослідження та управління інформацією, вмінням збирати інформацію, критичного мислення та прогнозування стосовно соціально-політичних, економічних, культурно-мистецьких подій та явищ; використання іншомовних фахових інформативних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Риторика» належить до переліку дисциплін вибору студента та викладається у I семестрі 3 курсу рівня підготовки бакалавр. В межах навчальної дисципліни визначаються предмет та завдання, теоретичні основи, основні напрямки та проблематика риторики як науки. Метою навчальною дисципліни є з'ясування основних понять, процесів виникнення, розвитку і трансформації в хронологічному та семантичному розумінні риторики як науки. Виховання високорозвиненої, гармонійної особистості, з високоякісним мовленням, ефективним спілкуванням; формування стійкої системи знань про теоретичні та практичні аспекти комунікативної діяльності та ораторських виступів. Навчальна дисципліна сприяє розвитку у студентів навичок необхідних для професійної та соціальної діяльності сучасного громадянина демократичного суспільства, а саме ефективної технології комунікації, що є безумовним свідченням комунікативної компетентності сьогоденного студента. Враховує сучасні наукові досягнення в усвідомленні таємниць мистецтва словесного вираження та впливу на аудиторію. Особливий акцент робиться на мовленнєвій культурі, навичках ведення конструктивного діалогу та аналізі впливу риторики на соціальні процеси в межах історичних етапів розвитку людства. Дисципліна «Риторика» дозволить студентам спеціальності «Хімія» здобути необхідні знання та навички для успішної професійної і соціальної діяльності.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань, що акумульовані в риторичній науці та представлені в таких основних напрямках як:

1. Мисленнєва (логічна) культура – самостійність, логічність (ясність), продуктивність, самокритичність (рефлексія), гнучкість, швидкість (оперативність).

2. Культуру мовлення – правильність (нормативність), точність (ясність), доступність, доцільність, виразність (художня образність), експресивність, техніка мовлення, володіння голосом (дикція, артикуляція, дихання), паузація, інтонація.

3. Комунікативну культуру – повага до співрозмовника, тактовність, емпатійність, ввічливість, розкутість, управління поведінкою слухачів (аудиторії), залучення однодумців, навички успішного проведення комунікації в різноманітних формах.

4. Сценічну театральну культуру – виконавське мистецтво (артистизм), управління жестами, мімікою, позою, ходою; зовнішній вигляд – культура одягу тощо.

Набуття студентами систематизованих знань про мисленнєву культуру (самостійність, логічність, самокритичність, гнучкість).

- формування у студентів культури мовлення – правильність (нормативність), точність (ясність), доступність, доцільність, виразність (художня образність), техніка мовлення, володіння голосом (дикція, артикуляція, дихання), пауза, інтонація.

- формування у студентів сценічної (театральної) культури – виконавське мистецтво (артистизм), управління жестами, мімікою, позами, ходою; зовнішній вигляд – культура одягу тощо.

5. Результати навчання:

Результат навчання (1. Знати; 2. Вміти; 3. Комунікація; 4. Автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	своєрідність риторики як самостійної теоретико-прикладної науки	Лекція, Семінар Самостійна робота	Усна доповідь	5
1.2	значення ролі оратора за умов різноманітних соціальних процесів	Лекція, Семінар Самостійна робота	Усна доповідь	5
1.3	основні етапи розвитку риторики як науки і навчальної дисципліни	Лекція, Самостійна робота	Усна доповідь	5
1.4	основні напрямки в риторичі, які були сформовані в процесі історичного розвитку	Лекція, Самостійна робота	Усна доповідь дискусії	5
1.5	основні рекомендації стосовно аналізу і відбору матеріалу для промови	Лекція, Семінар	Усна доповідь, дискусії	5
1.6.	основні рекомендації стосовно варіантів розташування матеріалу в промові	Лекція, Семінар	Усна доповідь дискусії	5
1.7.	види засобів прикрашання промови, прийоми активізації уваги слухачів	Лекція, Семінар	Презентація творчої роботи	5
	Вміти:			
2.1	екстраполювати основні принципи риторики на комунікативну діяльність сучасної освіченої людини	Лекції, Семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	5

2.2.	обирати тему промови, аналізувати її, збирати і ефективно систематизувати матеріал із визначеної проблеми	Лекція, Семінар	Усна доповідь, презентація самостійного дослідження	5
2.3	враховувати та використовувати на свою користь особливості комунікативної культури співрозмовників	Лекція, Семінар	Усна доповідь, презентація самостійного дослідження	5
2.4.	аналізувати і вибирати професійно значимий мовленнєвий жанр, що відповідає конкретній ситуації та створювати максимально ефективну композицію промови	Лекція, Семінар	Усна доповідь, дискусії	5
2.5.	вести розгорнутий монолог, ефективну бесіду з фахової проблематики	Семінари, Самостійна робота	Усна доповідь, дискусії	4
2.6.	вирішувати комунікативні та мовленнєві завдання в конкретній ситуації спілкування	Самостійна робота	Усна доповідь, дискусії	4
2.7.	логічно правильно, етично коректно й емоційно виражати думки в словах, відповідно до змісту, умов комунікації та адресата, прагнучи при цьому передати у промові свій індивідуальний стиль	Лекція, Семінар	Усна доповідь, дискусії	4
Комунікація:				
3.1	демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання	Семінари, Самостійна робота	Усна доповідь, практичне завдання	4
3.2	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої літератури з проблем риторичних досліджень у підготовці до семінарських занять	Семінари Самостійна робота	Усна доповідь, дискусії, презентація самостійного дослідження	4
3.3	презентувати результати проведених риторичних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, есе, промов, презентацій, конспектів; приймати участь у фахових дискусіях в процесі аудиторної роботи	Семінари	Дискусії	4
3.4	вести полеміку стосовно визначених питань на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом риторики	Семінари	Дискусії	4

	автономність та відповідальність			
4.1.	самостійно шукати та критично опрацювати літературу зі сфери досліджень риторичної проблематики, вільно володіти методами обробки, аналізу, та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Дискусії	4
4.2.	вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язані з верифікацією результатів існуючих оприлюднених досліджень в галузі риторики та порівнювати їх із результатами власних проведених досліджень.	Семінари Самостійна робота	Усні доповіді, Дискусії, практичні завдання	4
4.3.	Здемонструвати можливості до подальшого навчання з високим рівнем автономності	Семінари Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	4

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

<i>Програмні результати навчання</i>	<i>Результати навчання дисципліни</i>													
	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.4	2.5	2.6	2.7	3.3	3.4	4.2	4.3
Знати напрямки історичного розвитку в риториці. Основні рекомендації стосовно варіантів розташування матеріалу в промові. Види засобів прикрашання промови. Володіти прийомами активізації уваги слухачів.	+	+	+	+										
Вміти обирати тему промови, аналізувати її, збирати і ефективно систематизувати матеріал із визначеної проблеми. Вести розгорнутий монолог, ефективну бесіду з фахової проблематики. Логічно правильно, етично коректно й емоційно виражати думки в словах, відповідно до змісту, умов комунікації та адресата, намагаючись при цьому передати у промові свій індивідуальний стиль.					+	+								
Презентувати результати проведених риторичних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, есе, промов, презентацій, конспектів; приймати участь у фахових дискусіях в процесі аудиторної роботи	+		+	+	+							+	+	
Самостійно шукати та критично опрацювати літературу зі сфери досліджень риторичної проблематики, вільно володіти методами обробки, аналізу, та синтезу наукової інформації.								+		+		+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1-1.7), що складає 40 % від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.7); (комунікація – 3.1-3.4); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** Р.Н. 1.1,1.2, 1.3,1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 3.1, 3.2, 3.4, 4.1, 4.2, 4.3 – **11-16 балів**;

2. **Самостійна робота, Есе:** Р.Н. 1.6, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1 – **21-38 балів**.

3. **Самостійна робота** Р.Н. 1.1, 3.1, 3.2, 4.1 – **16-26 бали**.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (*усні відповіді, доповнення на семінарах*) за самостійну роботу (Есе) та за контрольну роботу.

Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі **80 балів**
- в мінімальному вимірі **48 балів**

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Залік у письмовій формі – РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5 - **12/20 балів**

Залікове оцінювання відбувається в письмовій формі (тест).

Тест складається з **20** запитань, кожне з яких оцінюється за шкалою **1 бал**, що в загальному підсумку дає **20 балів** за складання заліку.

Студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше, ніж **20 балів**.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за залік не може бути меншою **12 балів**. У випадку, коли студент на заліку набрав менше **12 балів**, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за залік» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Критичний мінімум допуску до заліку – **40 балів**.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 48, максимум 60 балів) та залікової роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин	
		Лекції	Самостійна робота
<i>Частина 1. Сутність та основоположення риторики як науки</i>			
1	Тема 1. Сутність та цілі риторики як науки. Переконання як базова категорія риторики, модуси переконання. Логос, етос, пафос як напрямки впливу на свідомість людини.	4	6
2	Тема 2. Основні жанри ораторських промов. "Риторична культура" та її значення у розвитку суспільства.	2	6
<i>Частина 2. Основні розділи риторики</i>			
3	Тема 3. Розділи класичної риторики. Основні засади інвенції як розділу риторики.	4	6
4	Тема 4. Основні засади диспозиції як розділу риторики. Некласичні моделі структурування матеріалу в промові.	4	6
5	Тема 6. Основні засади елокуції як розділу риторики. Прикрашання промови як невід'ємна її складова.	4	6
6	Тема 7. Основні засади меморії та акції як розділів риторики.	4	6
7	Тема 8. Види тропів та риторичних фігур.	4	6
8	Тема 9. Специфіка НЛП та PR як сучасних комунікаційних технологій. Підготовка переконуючої промови.	2	18
9	<i>Підсумкова контрольна робота</i>	2	
	УСЬОГО	30	60

Загальний обсяг **30 год.**, в тому числі:

Лекцій - **30 год.**

Самостійна робота – **60 год.**

Література

1. Абрамович С.Д. Риторика: навч. посіб. / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова. – Львів: Світ, 2001. – 238 с.
2. Абрамович С.Д. Мовленнєва комунікація / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова – Львів: Світ, 2003.
3. Абрамович С.Д. Риторика та гомілетика / С.Д. Абрамович. – Чернігів, 1995.
4. Бондаренко В.В. Риторика: конспект лекцій / В.В. Бондаренко. – Харків: Вид-во ХНАДУ, 2008. – 121 с.
5. Бродська Р.В. Риторика. Практикум. Методичні рекомендації / Р.В. Бродська. – Севастополь: Рібест, 2008. – 44 с.
6. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять. – К.: Кондор, 2003. – 264 с.
7. Конверський А.Є. Критичне мислення: підруч. / А.Є. Конверський. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 344 с.
8. Колотілова Н.А. Риторика: навч. посіб. / Н.А. Колотілова. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 124 с.
9. Мацько Л.І. Риторика: навч. посіб. / Л.І. Мацько, О.М. Мацько – К.: Вища школа, 2003. – 311 с.
10. Молдаван В.В. Судова риторика: навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 1998.
11. Овчиннікова А.П. П'ять кроків до гарної мови. Мовна комунікація: техніка мовлення / А.П. Овчиннікова. – Одеса: ОКФА, 1997.
12. Онуфрієнко Г.С. Риторика : навч. посіб. / Г.С. Онуфрієнко - К.: Центр учбової літератури, 2008. – 592 с.
13. Риторика: теоретичні та практичні аспекти комунікації: монографія / відп. ред. В.М. Вандишев – Суми: СумДУ, 2015. – 112 с.
14. Сагач Г.М. Риторика / Г.М. Сагач. – К.: "Ін Юре", 2000.
15. Сагач Г.М. Похвальне красномовство / Г.М. Сагач. – К., 1996. – 156 с.

Додаткові джерела

1. Прокопович Ф. Про риторичне мистецтво / Ф. Прокопович // Філософські твори: в 3-х т. – К., 1979. – Т.1. – С. 101-433.
2. Промови, що змінили світ. – Харків: ФОЛІО, 2009.
3. Рікер П. Мова політики і риторики / П. Рікер // Навколо політики. – К., 1995. – С.169-184.
4. Perelman Ch. The New Rhetoric: A Treatise on Argumentation / Ch. Perelman, L. Olbrechts-Tyteka. – London: University of Notre Dame Press, 1969. – 566 p.
5. Humes D.H. On Communicative Competence / D.H. Humes // Sociolinguistics Selected Readings / eds. J.B. Pride, J. Holmes. – 1972. – P. 269-293/
6. Boardman F. Logic and Contemporary Rhetoric: The Use of Reason in Everyday Life / F. Boardman, N. Cavender, H. Kahane // Cengage Learning. – 429 p.